

SIKB-Jaarcongres

21 september 2017 / De Reehorst te Ede

Nieuwe allianties in bodem, water en archeologie

*Succesvol samenwerken
en kennisdelen*

Programmaboekje

Nieuwe allianties in bodem, water en archeologie

Succesvol samenwerken en kennisdelen

Kennis van bodem, water en archeologie speelt een belangrijke rol bij het opstellen van integraal omgevingsbeleid. Een krachtige alliantie tussen professionals stimuleert en verbindt de visie- en planvorming op terreinen als ruimtelijke inrichting, water, milieu, gebruik van natuurlijke hulpbronnen, infrastructuur en archeologie. De voorbereidingen voor de Omgevingswet geven het momentum om daarmee met nog meer energie aan de slag te gaan.

Welke factoren bepalen een succesvolle samenwerking tussen deskundigen onderling? Wat is er nodig zodat professionals van overheden en het bedrijfsleven samen het omgevingsbeleid vormgeven, en daar de burgers bij weten te betrekken? Hoe ziet het er in de praktijk uit wanneer over de grenzen van het eigen vakgebied wordt gekeken? Welke ervaringen zijn daarmee opgedaan? En wat maakt het mogelijk om bottom-up aan de slag te gaan?

Op het **SIKB-congres op 21 september 2017 in de Reehorst** in Ede krijgt u een kijkje achter de schermen van projecten waarin nieuwe allianties zijn of worden gevormd. Doet u nieuwe ideeën op en wordt u geïnspireerd om ook in uw eigen praktijk bij te dragen aan het smeden van nieuwe samenwerkingsverbanden. En uiteraard is er tijdens het congres ook veel nieuws over de praktische aspecten van ons werk, over nieuwe technieken en de wijzigingen in SIKB-documenten per 1 januari 2018.

Het congres start met bijdragen van Carla Schönknecht, Gedeputeerde Bodem, Natuur en Ruimtelijke Ordening bij Provincie Zeeland en Roelof Bleker, Dijkgraaf van Waterschap Rivierenland. Zij delen ervaringen over de samenwerking met burgers en bedrijven en andere overheden bij ruimtelijke projecten als dijkverzwaring en natuurontwikkeling.

In drie rondes met parallelsessies krijgt u vervolgens meer inzicht in de werkwijzen van nieuwe allianties voor de vakgebieden waarbinnen SIKB actief is, worden praktijkmethoden en innovaties gedemonstreerd en de ontwikkelingen van en rondom SIKB-richtlijnen belicht.

Praktische recepten voor succesvol samenwerken en kennisdelen

In de eerste ronde staat het samenwerken tussen sectoren en organisaties centraal. U krijgt voorbeelden van de manieren waarop overheden hier momenteel vorm aangeven, onder meer in de aanloop naar de Omgevingsvisie. Ook zijn er voorbeelden van bedrijven die hierop anticiperen met vernieuwing van diensten en producten. U krijgt inzicht hoe samenwerken tussen overheden, burgers en bedrijven bij kan dragen aan de circulaire economie, verbetering van de kwaliteit van bodem en water en betere naleving van de regelgeving.

Innovaties en praktijk

In de tweede ronde ligt de focus op de praktijk en organisatorische en technische innovaties. Hoe wordt in andere sectoren vormgegeven aan de mix van privaat en publiek toezicht, en wat kan onze sector daarvan leren? Wat zijn de ervaringen met nieuwe sturingsvormen voor geothermie en bodemenergie door gemeenten en waterbedrijven? Zijn er blinde vlekken bij micromorfologisch onderzoek in de archeologie. En hoe kunnen we het vooronderzoek optimaliseren bij sleufloze boortechnieken en waterbodembeheer?

Actuele ontwikkelingen

De laatste ronde van parallelsessies brengt u op de hoogte van de actuele ontwikkelingen omtrent de SIKB-richtlijnen. Laat u informeren over onder meer de nieuwe KNA-leidraad voor anorganisch vondstmateriaal, praktijk-optimalisaties in de richtlijn voor bronbemalingen, ontwikkelingen in het onderzoek van asbest in de bodem en stappen naar oplossing van de problematiek van lozingen bij aanleg en onderhoud van bodemenergiesystemen.

Programmaoverzicht

9.00 uur **Ontvangst**

9.30 uur **Welkom door dagvoorzitter Boudewijn Goudswaard**
Directeur The Missing Link, bestuurslid SIKB voor archeologie

Carla Schönknecht - Er zit muziek in gebiedssamenwerking
Gedeputeerde Bodem, Natuur en Ruimtelijke Ordening bij Provincie Zeeland

Roelof Bleker - De taart vergroten bij gebiedsontwikkeling, waarom en hoe doe je dat
Dijkgraaf Waterschap Rivierenland

10.45 uur **Pauze**

11.15 uur **Deelsessies ronde 1: Recepten voor succesvol samenwerken en kennisdelen**

- 1.1 Verbinden kun je leren; archeologie in de Omgevingsvisie
- 1.2 Samenwerken aan bodemkwaliteit in agrarisch gebied
- 1.3 Anticiperen op wateroverlast en watertekort door klimaatverandering
- 1.4 Ketensamenwerking bevordert (hoogwaardig) circulair gebruik van grond
- 1.5 Op weg naar gebruikersgerichte bodeminformatie
- 1.6 Grip op vervuiling door drugscriminaliteit en onrechtmatig hergebruik grond

12.30 uur **Lunch**

13.30 uur **Deelsessies ronde 2: Innovaties en praktijk**

- 2.1 Blinde vlekken bij micromorfologisch onderzoek in de archeologie?
- 2.2 Beestjes, allemaal beestjes....
- 2.3 Ik, het water en... de waterbodem! Het onzichtbare in beeld brengen
- 2.4 De praktijk van sleufloze technieken - zonder onderzoek ben je nergens
- 2.5 Bodemenergie gaat NUTS
- 2.6 Toezicht in de toekomst

14.30 uur **Pauze**

15.00 uur **Deelsessies ronde 3: Actuele ontwikkelingen**

- 3.1 Laat u leiden door de Leidraad; lancering van de nieuwe KNA Leidraad anorganisch vondstmateriaal
- 3.2 IBC - beleid in praktijk
- 3.3 Bronbemalingen succesvol houden: hoe doen ze dat toch?
- 3.4 Spuiwater van WKO - systemen; groei vraagt om innovatie
- 3.5 De digitale keten in de archeologie krijgt vorm
- 3.6 Een praktische benadering van onderzoek naar asbest in bodem

16.00 uur **Borrel**

Praktische recepten voor succesvol samenwerken en kennisdelen

SESSIE 1.1

Verbinden kun je leren; archeologie in de Omgevingsvisie

Veel gemeenten zetten de eerste stappen op weg naar een integrale Omgevingsvisie. Deze sessie belicht de mogelijkheden voor bescherming van ons archeologisch erfgoed in de Omgevingsvisie en het samenwerken met andere partners in de fysieke leefomgeving daarbij. U krijgt een kijkje in de keuken van Gemeente Ede. Ook wordt op verschillende plaatsen gewerkt aan het begrijpelijk presenteren van archeologische waarden op digitale kaarten. In het kader van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ontwikkelt gemeente Haarlem een kernregistratie-GIS-database, om informatie over monumenten, archeologie en ander erfgoed via digitale kaarten te ontsluiten. Ook adviesbureaus werken hieraan. Zij hebben de handen ineengeslagen en zoeken samen met belanghebbende publieke en private partijen naar een goede standaard voor archeologische verwachtingskaarten. In deze sessie gaan zij graag met u in gesprek over wat daarvoor nodig is.

Sprekers:

- Charlotte Peen (gemeente Ede): Archeologie in een integrale gemeentelijke omgevingsvisie
- Chris Sueur (Buro de Brug, namens de Werkgroep Standaardisering Waardenkaarten): Kaartenmakers slaan de handen ineen; de archeologische waardenkaart klaar voor de Omgevingswet
- Anja van Zalinge en Karen Schenk (gemeente Haarlem): Hoe Haarlem zich klaar maakt als bronhouder van erfgoeddata voor het DSO

Sessievoorzitter:

Boudewijn Goudswaard
(The Missing Link, bestuurslid SIKB)

SESSIE 1.2

Samenwerken aan bodemkwaliteit in agrarisch gebied

De bodemkwaliteit in de landbouwgebieden van Nederland staat onder druk. Het tegengaan van uit- en afspoeling van meststoffen, bestrijdingsmiddelen en diergeneesmiddelen, verlies van organisch stof en verdichting van de bodem, vraagt om een brongerichte aanpak. In verschillende regio's slaan overheden, agrariërs, waterbedrijven en toeleverende en afnemende bedrijven de handen ineen. Gezamenlijk wordt kennis ontwikkeld over mogelijkheden voor verduurzaming van het agrarisch bodemgebruik door het invoeren van nieuwe werkwijzen.

In deze sessie krijgt u inzicht hoe de samenwerking in de praktijk vorm krijgt. Goede kennis van de problematiek vormt het beste startpunt voor de samenwerking. Voor verdichting is het inzicht in de problematiek echter nog beperkt. Met de SIKB-Richtlijn voor grootschalig onderzoek van verdichting wordt bijgedragen aan die kennisvorming, mede door de inzet van screeningstechnieken. In de sessie wordt de opzet van de richtlijn toegelicht.

Sprekers:

- Harrie Vissers (Provincie Noord-Brabant): Programma Vitale bodem Noord-Brabant
- Wim Dijkman (CLM): Actieplan Bodem en Water in Flevoland
- Arthur de Groof (SIKB): Bodemonderzoek van de toekomst – Richtlijn grootschalig onderzoek verdichting

Sessievoorzitter:

Theo Edelman (Bodemkundig Adviesbureau Edelman, voorzitter CCvD Bodembescherming)

SESSIE 1.3

Anticiperen op wateroverlast en watertekort door klimaatverandering

De Natuurlijke Alliantie is een praktische methode voor ruimtelijke planning. De Natuurlijke Alliantie gaat uit van het gegeven dat bodem, water en groen samen één systeem vormen. Als eerste stap naar de Natuurlijke Alliantie werken deskundigen van bodem, water en groen gezamenlijk aan inzicht in de werking van het ondergrondstelsel en de knelpunten daarin. Samen formuleren ze de ambities vanuit bodem, water en groen. Met die basis wordt vervolgens de verbinding met ruimtelijke planners gezocht. Samenwerken wordt daardoor makkelijker en effectiever. Inmiddels is al in veel regio's ervaring opgedaan met deze praktische werkwijze. In deze interactieve sessie krijgt u inzicht in de werkwijze van de Natuurlijke Alliantie en gaat u zelf daarmee aan de slag.

Sprekers:

- Vincent Grond (GrondRR): Natuurlijke Alliantie - recept voor samenwerking voor duurzame ruimtelijke planning en klimaatadaptatie
- Sonja Kooiman (SIKB): Zet je gegevens op de kaart en wees zelf de legenda

Sessievoorzitter:

Sonja Kooiman (SIKB)

Praktische recepten voor succesvol samenwerken en kennisdelen

SESSIE 1.4

Ketensamenwerking bevordert (hoogwaardig) circulair gebruik van grond

Als er iets een bulkproduct is, dan is het grond. Logisch dat de grondketen dan ook continu bezig is met verantwoord hergebruik. Van uitname van verontreinigde grond tot de (her)inzet van gereinigde grond. Zaken die al lange tijd gemeengoed zijn in de grondsector. Zij loopt dan al jaren vooruit op de nieuwe circulaire economie. Toch is er ook nog veel te winnen. De nieuwe regelingen rond BRL 9335 maken dat duidelijk. Reiniging, opwerken tot bouwstof of zelfs eenvoudig hergebruik kan niet zomaar plaatsvinden. De kaders rond herkomst (vooronderzoek), bewerking en toepassing zijn telkens aan het veranderen. In deze sessie nemen wij u mee in de nieuwe BRL-en rond monsternamen, bewerking en toepassing van grond.

Sprekers:

- Michiel Gadella (RWS): Wijzigende kaders binnen de grondsector – vernieuwing en vergroening
- Jaap van der Bom (NVP): Circulair? Dat zijn we al jaren, maar toch...

Sessievoorzitter:

David van den Burg (Ambient, voorzitter CCvD Bodembeheer)

SESSIE 1.5

Op weg naar gebruikersgerichte bodeminformatie

Met de inbouw van de Wet Bodembescherming in de Omgevingswet verandert de behoefte aan informatie over de bodem en ondergrond. Welke informatie is nodig om een Omgevingsvisie op te stellen? Wat heeft een burger of bedrijf nodig om een vergunning aan te vragen of een plan te ontwikkelen? De komende jaren zal een transitie plaatsvinden van klassieke informatie over gevallen van bodemverontreiniging naar informatie over de kansen en de beperkingen die de bodem en ondergrond bieden. Een transitie ook van aanbod-gerichte informatie naar vraag-gestuurde informatie. Hoe komen we tot een goede visualisatie, liefst met één klik op de kaart, van de mogelijkheden en eventuele beperkingen? Welke informatie is relevant en welke informatie niet? De zoektocht naar een antwoord op deze vragen krijgt steeds meer richting. In deze sessie nemen we u mee in deze zoektocht en krijgt u een doorkijkje naar mogelijke toekomstbeelden.

Sprekers:

- Annelies de Graaf (BUR038): Presentatie over de resultaten van een studie naar de bouwstenen voor het Bodeminformatiebeheer in 2020
- Jan Klein Kranenburg, (RWS, kwartiermaker Informatiehuis Bodem en Ondergrond): Van aanbod naar vraag gestuurde informatie. Eerste contouren van het Informatiehuis Bodem

Sessievoorzitter:

Arie Deelen (DCMR, voorzitter SIKB-bestuur)

SESSIE 1.6

Grip op vervuiling door drugsriminaliteit en onrechtmatig hergebruik grond

Om adequaat toezicht uit te voeren is samenwerking tussen toezichthoudende instanties noodzakelijk. Delen van informatie is essentieel om risicogroepen en bedrijven in beeld te krijgen en bij crimineel gedrag de pakkans te vergroten. In deze sessie krijgt u een kijkje in de keukens van twee regio's waar intensief wordt samengewerkt bij het ketentoezicht rondom bodem en water. Daarnaast biedt deze sessie u informatie over de controlelijsten die ontwikkeld zijn om digitale informatie-uitwisseling over overtreders van het Bbk en BUS via Inspectieview mogelijk te maken.

Sprekers:

- Sander Bulthuis (Gemeente Staphorst, Trekkersnetwerk bodemkwaliteit Overijssel): Regionale samenwerking ketenhandhaving bodem en water in Overijssel
- Jordi van der Steen (Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant): Brabantse aanpak opsporing en sanering drugsafval
- Walter de Koning (SIKB): Naar risico-gestuurde handhaving met uniforme controlelijsten toezicht Bbk en BUS

Sessievoorzitter:

Edwin van der Wel (RWS Leefomgeving, bestuurslid SIKB)

Innovaties en praktijk

SESSIE 2.1

Blinde vlekken bij micromorfologisch onderzoek in de archeologie?

In de Nederlandse archeologie wordt micromorfologie vaak toegepast om de ontwikkeling van landschap en bodem te bestuderen. Antropogene sporen of lagen worden echter zelden micromorfologisch onderzocht. Uit de ervaringen die er wel zijn, in Nederland en omliggende landen, blijkt dat dit jammer is: Micromorfologie is een uitermate geschikte informatiebron/methode in bijvoorbeeld onderzoek naar taphonomie/vindplaatsvorming, ruimtegebruik, ambachtelijke activiteiten en stedelijke ontwikkeling. In deze workshop presenteren we ervaringen met dergelijke toepassingen. En de deelnemers kunnen hands-on aan het werk met het interpreteren van slijpplaten - maar dan zonder microscoop.

Sprekers:

- Hans Huisman (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed): Welke vragen kan je beantwoorden met micromorfologisch onderzoek?
- Barbora Wouters (Centre for Urban Network Evolutions, Aarhus University): Micromorfologisch onderzoek in stedelijke contexten (België en Scandinavië)
- Yannick Devos (Université Libre de Bruxelles): zwarte lagen; een onvermoede schat aan informatie door micromorfologisch onderzoek

Sessievoorzitter:

Mariëtte de Rooij (BAAC, bestuurslid SIKB)

SESSIE 2.2

Beestjes, allemaal beestjes...

Sinds 2007 worden aan diesel bio-componenten toegevoegd, in een percentage dat stapsgewijs wordt verhoogd. Vanaf 2018 zal dat ook bij benzine het geval zijn. Dat gebeurt in het kader van het energie- en klimaatbeleid. Tegen deze achtergrond sympathiek, maar het gebruik van bio-componenten heeft vanuit bodembeleid ook belangrijke nadelen. Als 'bijproduct' van bio-componenten ontwikkelen zich biologische verontreinigingen in de brandstof, die vermoedelijk sterk corrosief zijn. Er is geen goed inzicht in deze effecten. Daarom wordt door SIKB, met steun van het Kennis Budget Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020, een omvangrijk praktijkonderzoek uitgevoerd. Dat is van belang voor de SIKB-inspectierichtlijn AS 6800 en de wettelijke keuringstermijnen voor tanks. Wat weten we tot nu toe?

Sprekers:

- Peter Buitenhuis (Hamer): Bodembescherming en biobrandstoffen: geen gelukkig huwelijk
- Leo van Kuijl (Van der Heide): Tussenresultaten van het praktijkonderzoek

Sessievoorzitter:

Theo Edelman (Bodemkundig Advies Edelman, voorzitter CCvD Bodembescherming)

SESSIE 2.3

Ik, het water en... de waterbodem! Het onzichtbare in beeld brengen

In deze sessie staat het zichtbaar maken van die, letterlijk en figuurlijk, soms moeilijk grijpbare waterbodem centraal. Hoe onderscheiden we de verschillende lagen in de waterbodem? Slib van veen? Aangewaaid zandig sediment van oorspronkelijke ondergrond? Hoe onderzoeken we de kwaliteit van de waterbodem met de juiste nauwkeurigheid? Is mijn onderzoek reproduceerbaar? Hoe krijg ik de onderzoeksresultaten die ik vooraf nodig had?

Onze stelling is dat waterbodemonderzoek vakmanschap vraagt. Aan de kant van de opdrachtnemer én aan de kant van de opdrachtgever. Of je nu op zoek bent naar de waterbodemkwaliteit of naar de bepaling van het baggervolume. In deze sessie laten we u kennismaken met nieuwe technieken, geven we een handreiking om de vraag en het aanbod beter te laten aansluiten en hebben we een aanbod voor u vanuit de Bodem-BreedAcademie. Kom uw vakmanschap vergroten!

Sprekers:

- Guido Ritskes (Durable Blue): Nieuwe kwaliteitsimpuls voor de sector: opleiding veldwerk waterbodemonderzoek
- Marloes Luitwieler (Bioclear Earth): Bodemonderzoek van de Toekomst - in beeld brengen van de gelaagdheid van de waterbodem
- Edwin ter Hennepe (Waternet): Nu vliegtuigen, straks drones om de waterbodem in te meten? Een doorbraak in de laser-altimetrie!

Sessievoorzitter:

Sonja Kooiman (SIKB)

Innovaties en praktijk

SESSIE 2.4

De praktijk van sleufloze technieken - zonder onderzoek ben je nergens

De bodem wordt op vele manieren benut. Niet alleen als buffer- en opslagsysteem, maar ook als transportmedium. Meer dan twee miljoen kilometer ondergrondse leidingen zorgen voor drinkwater, vuilwaterafvoer, energietoevoer en telecom. Voor onze gezondheid en onze economie zijn we inmiddels volledig afhankelijk van deze nuts-infrastructuur. Deze ondergrondse infrastructuur botst echter met de bovengrondse belangen. Verstoring van wegennet, een onbereikbaar bedrijfsleven en hinder voor de burger kan anno 2017 echt niet meer. Sleufloze aanleg en onderhoud wordt daarom steeds vaker vereist. In de drukke ondergrond betekent dat continu passen en meten. In de diepere ondergrond betekent dat rekening houden met onbekende want onzichtbare grondeigenschappen. Samen met diverse partners ontwikkelt SIKB een kader om geotechnisch vooronderzoek beter te faciliteren. Hoe ga je daar nu goed mee om?

Sprekers:

- Jorn Stoelinga (Visser & Smit Hanab): Een beter project begint aan de voorkant
- Harm Snoeren (Royal Haskoning-DHV): Het geotechnisch onderzoek als basis voor de uitvoering

Sessievoorzitter:

Aad Kant (Antea Group, bestuurslid SIKB)

SESSIE 2.5

Bodemenergie gaat NUTS

In de plannen voor verduurzaming van de energievoorziening is een belangrijke rol weggelegd voor bodemenergie en geothermie. Om het gebruik van de (diepe) ondergrond voor verduurzaming van de energievoorziening te versnellen, kunnen overheden het initiatief in eigen handen nemen, zelfstandig of in samenwerking met bedrijven. Voor waterbedrijven zijn een zorgvuldige aanleg en efficiënt gebruik van het grondwater redenen om zich op de markt van bodemenergie- en geothermie-systemen te begeven. Zetten deze initiatieven de ontwikkeling van bodemenergie als nutsvoorziening in gang? In deze sessie krijgt u inzicht in de ervaringen van een gemeente en een waterbedrijf. Gevolgd door een gesprek over de meerwaarde van deze initiatieven voor versnelling van de opgave van verduurzaming van de energievoorziening.

Sprekers:

- Jasper Tonen (Gemeente Groningen): Warmtestad; ontwikkeling en exploitatie geothermie door Gemeente Groningen
- Eric van Griensven (Brabant Water): Bodemenergie als nutsvoorziening

Sessievoorzitter:

David van den Burg (Ambient, voorzitter CCvD Bodembeheer)

SESSIE 2.6

Toezicht in de toekomst

De manier waarop publiek en privaat met elkaar omgaan is in veel sectoren in de Nederlandse samenleving een gevoelig thema. Dat geldt ook in de bodemsector en de archeologie. Aan de orde is steeds: wat verwacht je van kwaliteitsborging door een private partij en wat verwacht je van overheidstoezicht? In deze sessie wordt uitgebreid ingegaan op de wijze waarop binnen vergelijkbare domeinen gediscussieerd wordt over de bestuurlijke redenen en (verwachte) effecten van verschillende vormen van regelgeving. De extremen zijn: alles overlaten aan de markt, of juist de verantwoordelijkheid bij de overheid leggen.

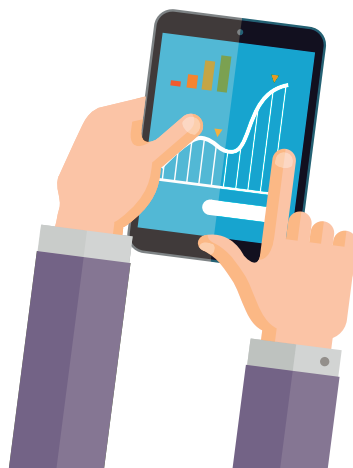
In de bouwsector bijvoorbeeld, wordt gesproken over een geheel nieuwe taakverdeling tussen publieke en private partijen, met een nieuw accent op private kwaliteitsborging en een verhoogde aansprakelijkheid van bouwers bij gebleken fouten (de burger is mondig). In de bodemsector bestaat al tien jaar een wettelijk verplichte certificering en stelseltoezicht namens de minister van I&M. Ook de archeologie kent sinds een jaar een wettelijk verplichte certificering. Wat kunnen we bij bodem en archeologie daarvan leren?

Sprekers:

- Bart Dunsbergen (Ministerie van BZK): Achtergronden en keuzes bij de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen
- Reflectie & Discussie

Sessievoorzitter:

Arie Deelen (DCMR, voorzitter SIKB-bestuur)

Actuele ontwikkelingen

SESSIE 3.1

Laat u leiden door de Leidraad; lancering van de nieuwe KNA Leidraad anorganisch vondstmateriaal

De KNA Leidraad Anorganisch Materiaal is een richtlijn voor de behandeling van (bijzondere) vondsten tijdens de opgraving, de beschrijving, de analyse en de rapportage van drie materiaalgroepen uit de late prehistorie (aardewerk, natuursteen en vuursteen). De leidraad dient om de specialistische onderzoeken beter te integreren in het totale archeologische proces. Tevens komen de bij de specifieke onderzoeksvragen behorende onderzoekstrategieën aan bod waardoor dit ook een leidraad is voor PvE-schrijvers en opgravingsleiders. In deze sessie komen 'best practices' aan bod die als voorbeeld hebben gediend in deze leidraad voor goed specialistisch onderzoek, en is er veel ruimte voor vragen en delen van kennis en ervaringen.

Sprekers:

- Rob Houkes (De Litholoog): Specialistisch materiaalonderzoek volgens de KNA
- Simone Bloo (BAAC): Werken met de nieuwe leidraad: best practices voor onderzoekers
- Joep Hendriks (SAMPL): De leidraad als hulpmiddel voor de PvE-opsteller?

Sessievoorzitter:

Esther Wieringa (SIKB)

SESSIE 3.2

IBC-beleid in praktijk

Locaties waar IBC-bouwstoffen worden toegepast, worden met zorg aangelegd en voorzien van monitoringsvoorzieningen. Na de aanleg is een periodieke monitoring van de staat van onderhoud en effecten op het grondwater verplicht. In de afgelopen 25 jaar zijn er vele honderden IBC-werken aangelegd. De regelgeving (achtereenvolgens het provinciaal interim-beleid, het Bouwstoffenbesluit, het Besluit bodemkwaliteit en straks het Besluit Activiteiten Leefomgeving) formuleert de eisen steeds preciezer. De vereiste monitoring blijft daarbij achter. Wat weten we eigenlijk nog van deze IBC-locaties? Hoe verloopt de monitoring? En kunnen we het in de toekomst (nog) beter doen?

Sprekers:

- Paul de Wilde (RWS): Eisen aan voorzieningen met IBC-bouwstoffen in Bbk en de Omgevingswet
- Priscilla van Hal (Omgevingsdienst Rivierenland) en Christiaan Poelarends (Politie): Resultaten ketentoezicht op IBC-bouwstoffen in Gelderland
- Frank van Berkum (namens SIKB): Tussen denken en doen

Sessievoorzitter:

Marcel Koeleman (DCMR, voorzitter Programmaraad Bodembescherming)

SESSIE 3.3

Bronbemalingen succesvol houden: hoe doen ze dat toch?

Bronbemalen wordt in de geotechniek gezien als de meest duurzame oplossing om 'in den droge' te kunnen werken. Vaak is het ook financieel de meest gunstige oplossing, mits schade wordt voorkomen. De uitdaging daarbij is om snel en efficiënt de gewenste grondwaterstand te bereiken en tegelijk te voorkomen dat er schade aan de omgeving en aan de bouwput ontstaat. Een goed inzicht in de risico's en in de methoden om risico's zo veel mogelijk te verkleinen is daarbij essentieel. Welke (monitorings)data zijn hiervoor nodig? Wat wil ik real-time weten en wat is vooral in de evaluatie van belang, om te leren voor een volgend project (in hetzelfde gebied)? In deze sessie praten we u bij over nieuwe ontwikkelingen in kwaliteitsverbetering bij bemalingsprojecten en gaan we in gesprek over het delen van (gebieds)kennis.

Sprekers:

- Léon Brouwer (Royal Haskoning-DHV): Risicocheck en evaluaties als succesfactoren in de nieuwe BRL 12000
- Jules Liebrechts (GWS-Monitor, mede namens Gasunie): Leren van het verleden, voorspellen van de toekomst; ervaringen met monitoring en verzamelen, presenteren en uitwisselen van data
- Ariël Kleverwal (Waterschap Vallei en Veluwe): Monitoringseisen zijn maatwerk: de risicobenadering bij waterschappen

Sessievoorzitter:

Kasper Hoiting (Gasunie)

Actuele ontwikkelingen

SESSIE 3.4

Spuiwater van WKO-systemen; groei vraagt om innovatie

De groei van bodemenergiesystemen gaat gestaag door. Vanwege de klimaatdoelstellingen wordt dit in het algemeen als een positieve ontwikkeling gezien. Maar in sommige regio's wordt het vinden van een geschikte lozingsroute voor het grondwater dat vrijkomt tijdens de aanleg en het onderhoud van de bronnen van WKO-systemen een steeds nijpender vraagstuk. Protocol 2101 beschrijft de kaders voor de uitvoering. Het lozingsbeleid wordt echter lokaal ingevuld. Onder aanvoering van Waternet hebben de overheden in de regio Amsterdam de handen ineengeslagen om samen te zoeken naar oplossingen. Welke rol kunnen overheid en markt spelen om dit vraagstuk verder te brengen, zodat bodemenergie ook in de toekomst een wezenlijke bijdrage kan leveren in de omschakeling naar een duurzame energievoorziening?

Sprekers:

- Annelies de Graaf (SIKB): Zorgvuldig omgaan met spuiwater
- Frank Tibben (Waternet): Nieuw beleid voor spuiwater van WKO-systemen in de regio Amsterdam
- Frans Heinis (De Ruiter Grondwater-techniek B.V.): Anticiperen door de markt

Sessievoorzitter:

Edwin van der Wel (RWS Leefomgeving, bestuurslid SIKB)

SESSIE 3.5

De digitale keten in de archeologie krijgt vorm

De afgelopen jaren hebben zowel opgravende partijen als depots, DANS en Archis geïnvesteerd in de implementatie van de 'Pakbon' in hun systemen. De digitale uitwisseling via de datastandaard SIKB0102 krijgt inmiddels serieus vorm. Steeds meer opgravende bedrijven hebben hun processen zover gedigitaliseerd dat digitale uitlevering van gegevens de standaard is. Drie provincies hebben het samen initiatief genomen tot de bouw van een Provinciaal Depot Beheer Systeem (PDBS) dat de mogelijkheid biedt om de digitale dataset 'Pakbon' direct en efficiënt te verwerken. Dit PDBS is inmiddels in Noord-Brabant operationeel. Andere provincies volgen binnenkort. We nemen u graag mee in de verschillende mogelijkheden en de winst die wordt behaald door goede samenwerking in de digitale keten. Met demo's van de huidige mogelijkheden en een blik naar de nabije toekomst.

Sprekers:

- Pepijn van de Geer (Archol): De Pakbon klaar voor de toekomst
- Ronald Louer (Provincie Noord-Brabant): Hoe werkt het provinciaal Depot Beheer systeem?

Sessievoorzitter:

Walter de Koning (SIKB)

SESSIE 3.6

Een praktische benadering van onderzoek naar asbest in bodem

Eisen in verschillende documenten reguleren onderzoek naar asbest in de bodem. Er is veel gesproken over de voorgenomen wijzigingen in die eisen. Deze sessie biedt u een overzicht van de welke wijzigingen in de eisen per 1 januari 2018 daadwerkelijk gaan gelden. In het voorjaar van 2017 was er veel discussie over hoe om te gaan met de uitspraak van de Raad van State in de Novaflow-zaak. Zo ontbreekt kennis over de relatie tussen aangetroffen puin en het asbestverdacht zijn van de bodem. We presenteren u de actuele stand van zaken.

Sprekers:

- Arthur de Groof (SIKB): De weg vinden in normen, protocollen en uitspraken
- Edwin de Baat (Royal Haskoning-DHV): De eisen aan het onderzoek; wat gaat er wijzigen?
- Peter van Mullekom (Stantec): Stand van zaken van het onderzoek naar de relatie tussen aangetroffen puin en asbestverdacht van de bodem

Sessievoorzitter:

Aad Kant (Antea Group, bestuurslid SIKB)

